

Ter Zake

Kansen voor
de eenmanszaak

ZELFSTANDIG
ONDERNEMEN

Meer dan een miljoen Nederlanders zijn zelfstandig ondernemer zonder personeel. De meeste van deze zzp'ers bouwen weliswaar een pensioenpotje op, maar zijn doorgaans niet verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. Feiten, trends en tips voor energieke éénpitters die willen zakendoen.

90 | De zzp'er: een profielschets

Over zelfstandigen zonder personeel doen veel mythes de ronde. Maar wie is de zzp'er van Nederland daadwerkelijk? Een overzicht van feiten en cijfers over de snelgroeiende groep vrije geesten.

91 | 'Het aantal vaste banen neemt structureel af'

Ondanks strengere overheidscontrole op schijnzelfstandigheid blijft het aandeel van zzp'ers in de arbeidsmarkt groeien, merkt Stef Witteveen van Uniforce.

92 | Ondernemend in geldzaken

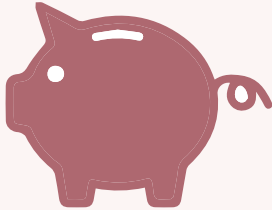
Ondernemen doe je voor eigen rekening en risico. Toch gaan veel zzp'ers niet ondernemend genoeg om met hun eigen financiën. Daar liggen kansen, betogen twee financieel planners. Ze delen het geheim voor een flexibel financieel plan. Over eigen vermogen, pensioenopbouw en het gemak van een comfortabele bankrekening.

Hoofdredactie: Wilbert Geijtenbeek
Art direction: Djúke Vaartjes
Redactie: Sterre ten Houte de Lange,
Djaja Ottenhof, Cleo Scheerboom
Eindredactie: Robert van der Broek
Project manager: Onno Dekker
Sales: sylvia.hoogendoorn-paap@onebusiness.nl

TerZake is een bijlage van ONE Business Media Lab en valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactie van *Elsevier Weekblad*. De thematiek komt tot stand op basis van wensen van adverteerders en de artikelen worden door onafhankelijke journalisten gemaakt.

Voor eigen risico en rekening

Ze worden wel eens gekscherend 'zelfstandigen zonder pensioen' genoemd, maar driekwart van de zzp'ers heeft wel pensioenvoorzieningen getroffen. Wat weten we nog meer van de zelfstandige zonder personeel? Feiten en fictie in één overzichtelijke infographic.

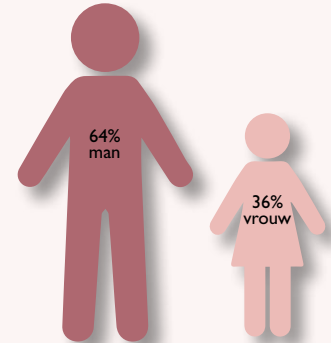

Een kwart spaart niet voor later

Zzp'ers met een aanvullende pensioenregeling hebben eigen spaargeld of beschouwen hun woning als pensioenpot.

BRON: CBS, 2017

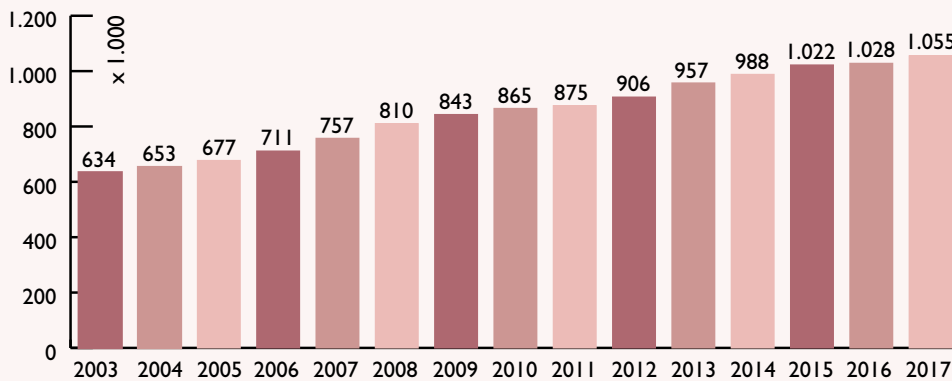
Zzp'ers zijn vaker man

BRON: ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID, 2017

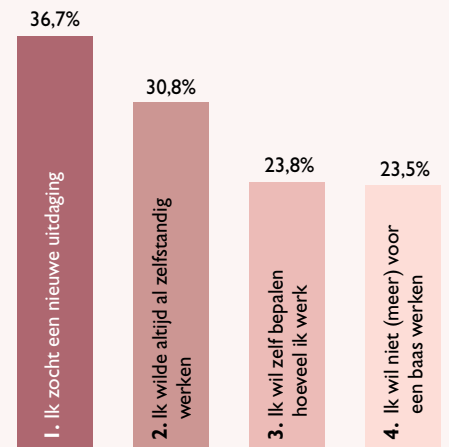
Recordaantal zzp'ers

In 2017 was 12 procent van onze beroepsbevolking zzp'er. In 2003 was dat nog maar 8 procent.

BRON: NIDI, CBS

Voor jezelf? Waarom?

BRON: ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID 2017

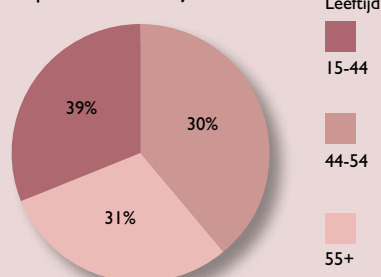
37,6 uur

Zelfstandige ondernemers werken gemiddeld 40,4 uur per week. Zelfstandigen met personeel werken gemiddeld 50,9 uur week, zonder personeel: 37,6 uur per week. Mannelijke zelfstandigen maken gemiddeld langere weken (44,1 uur) dan vrouwen (33,7 uur).

BRON: ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID, 2017

Zo jong al zelfstandig

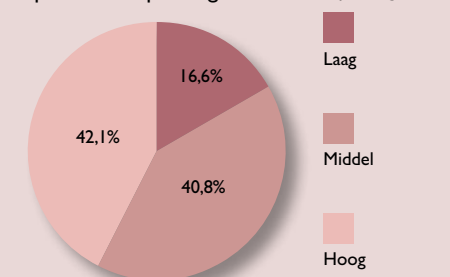
Zzp'ers naar leeftijd

BRON: ZELFSTANDIGEN ENQUÊTE ARBEID 2017

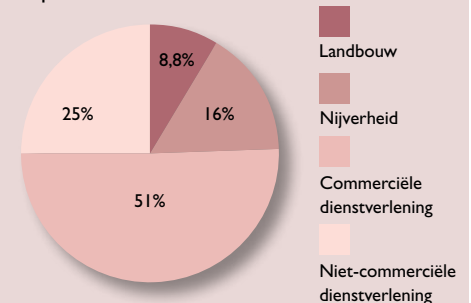
Goed geschoold

Zzp'ers naar opleidingsniveau

Diensten, geen producten

Zzp'ers naar sector

‘Zelfstandige zonder personeel blijft in opmars’

De zzp'er heeft de wind niet meer in de rug, nu de overheid scherper toeziet op schijnzelfstandigheid en belastingcompensatie. Desondanks blijft het aandeel zzp'ers op de ondernemersmarkt groeien.

De groei van het aantal zzp'ers in Nederland is onomkeerbaar, denkt Stef Witteveen (55), voorzitter van de raad van advies van Uniforce. Tegelijkertijd kan deze ontwikkeling tot maatschappelijke problemen leiden, omdat veel zzp'ers niet verzekerd zijn voor arbeidsongeschiktheid en geen pensioen opbouwen. Witteveen legt uit hoe de Declarabele Uren BV (DUBV) van Uniforce een oplossing kan zijn voor onverzekerde zzp'ers.

Nu het met de economie goed gaat, is arbeid schaars geworden. Wat betekent dat voor zzp'ers?

‘Werkgevers zijn eerder bereid om hun waardevolle mensen een vaste baan aan te bieden. Ook krijgen meer zzp'ers nu de keuze tussen een vast dienstverband en een flexibel contract of een opdrachtrelatie. Toch is dit slechts een conjunctuurele beweging; structureel zal het aantal vaste banen blijven teruglopen.’

Wat drijft die beweging?

‘De behoefte aan flexibele arbeidsrelaties wordt gedreven door een steeds verdere specialisatie. Mensen ontwikkelen zich steeds dieper in een steeds beperkter deel van hun vakgebied. Dat betekent dat ze overall wel een keer nodig zijn maar nergens de hele tijd. In ontwikkelde arbeidsmarkten waar veel hoogopgeleid en gespecialiseerd personeel werkzaam is, bedraagt het aandeel zzp'ers soms al 30 tot 35 procent van de beroepsbevolking. We zien dat bijvoorbeeld aan de oostkust van de Verenigde Staten. Toch groeit het ondernemerschap bijna nergens zo snel als in Nederland. Dat komt doordat zzp'ers hier

een extra voordelige positie hebben. Situaties waarbij eigenlijk sprake is van een arbeidsrelatie worden niet gecontroleerd en schijnzelfstandigheid wordt gedoogd.’

Op Prinsjesdag werd aangekondigd dat de belastingvoordelen voor zelfstandige ondernemers kleiner worden. Ondernemers die in de hoogste belastingschijf vallen, krijgen vanaf 2020 in stappen minder zelfstandigenaftrek en minder mkb-winstvrijstelling. Remt dat de groei?

‘De voordelen voor zzp'ers gaan achteruit terwijl de belasting op andere vormen van arbeid daalt. Daardoor groeien beide groepen in hun marktpositie in kleine stapjes naar elkaar toe. Toch verwacht ik daar geen noemenswaardig effect van. Als de overheid niet handhaaft op schijnzelfstandigheid, zullen zzp'ers uiteindelijk in elke sector een opmars maken. We zullen wel iets moeten doen aan de problemen die dat maatschappelijk oplevert.’

Doelt u op het gebrek aan sociale zekerheid?

‘Een aanzienlijk deel van de zzp'ers heeft weliswaar een relatief hoog netto-inkomen, maar is tegelijkertijd niet verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. Gemiddeld een op de tien van die mensen zal op termijn arbeidsongeschikt raken. Dat is een gevaarlijke trend, waardoor een categorie mensen in de maatschappij straks buiten de boot zal vallen.’

Hoe kan de DUBV van Uniforce een oplossing bieden?

‘De DUBV is een alternatief voor een deel

Stef Witteveen

van de zelfstandigen. Door samen met de ondernemer een BV op te richten, die formeel de werkgever wordt, betaalt de zelfstandige alle reguliere belastingen en premies – net als werknemers in loondienst. Het nadeel daarvan is dat de zzp'er afstand doet van zijn fiscale voordelen, maar daar staat het voordeel tegenover dat hij recht heeft op sociale zekerheid. Bovendien hebben de zzp'er en zijn opdrachtgever geen onzekerheid meer over de juridische positie, omdat zij nu volgens de regels werken. Dat biedt in de praktijk de onafhankelijkheid van het ondernemerschap – want de ondernemer werkt niet voor een baas – en tegelijkertijd de zekerheid van sociale rechten. Het is het beste van twee werelden.’ [DO]

Flexibele financiën: een beter vooruitzicht

Veel zelfstandigen regelen hun financiën alsof ze nog in loondienst werken. Zonde, vindt financieel planner Ramón Wernsen. Die gewoonte gaat namelijk ten koste van de flexibiliteit én levert vaak minder rendement op.

Hoewel Nederland inmiddels meer dan een miljoen zelfstandigen telt, zijn de meeste financiële systemen nog sterk gericht op een traditionele werksituatie. Voorbeelden zijn het pensioenstelsel en de hypotheekmarkt. De zelfstandige die zijn eigen financiële plan maakt, is flexibel en vaak goedkoper uit. Financieel planner Ramón Wernsen (49) vergelijkt de financiën van zijn ondernemende klanten weleens met een doos met puzzelstukjes. 'Die stukjes zijn het eigen vermogen, aow, pensioen, woonlasten, maar ook verzekeringen tegen de financiële gevolgen van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Samen vormen ze de afbeelding op de puzzeldoos, het financiële doel van de ondernemer.' Voor veel ondernemers is dat doel nog niet helder, merkt Wernsen.

Traditionele uitgangspunten bij de pensioenopbouw, zoals 70 procent van het laatstverdiende loon, zijn immers achterhaald. 'Een beter uitgangspunt zijn je netto uitgaven per maand, daarmee kun je je huidige levensstijl voortzetten. De meeste mensen vinden de zekerheid van een comfortabel inkomen prettig. Dan kun je gaan bepalen hoeveel vermogen je bijeen moet sparen of beleggen om jezelf vanaf de gewenste pensioendatum tot je 90ste dat bedrag per maand uit te keren.'

Afdekken van de risico's

Om de vermogensstrategie op de rit te houden moet de ondernemer zichzelf verzekeren tegen de financiële gevolgen van onder andere arbeidsongeschiktheid. Het CBS berekende dat slechts 20 procent van

de zzp'ers een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) heeft afgesloten. Zo'n basisvoorziening is belangrijk om inkomensdaling op de lange termijn op te vangen. Maar toets ook hier de standaard, adviseert Wernsen. Een voorbeeld: 'Pas de wachttijd aan tussen het moment van arbeidsongeschiktheid en het begin van de uitkeringsperiode, wanneer er financiële middelen zijn om een langere periode zonder inkomen te overbruggen.' Die periode is gewoonlijk dertig dagen. Een buffer van een jaar of langer bespaart veel geld, weet Wernsen.

Onlangs nog sloot hij een AOV met een wachttijd van twee jaar af. 'Vooral het deel van de premie dat je betaalt voor het risico in het eerste jaar is hoog. Dat kun je beter inzetten voor je vermogensdoel.'

Fiscaal voordeel

De vermogensopbouw voor later kan een duivels dilemma zijn: om te profiteren van vergelijkbare fiscale mogelijkheden als werknemers in loondienst, moet vermogen worden opgebouwd op geblokkeerde rekeningen. Die zijn meestal pas beschikbaar op een wettelijke pensioendatum. Wernsen merkt dat veel ondernemers zijn gefixeerd op belastingvoordeel. 'De overheid drukt echter een fors stempel op dit vermogen, bijvoorbeeld door de pensioenleeftijd te verhogen en mensen langer te laten doorwerken.' Het slim combineren van verschillende vermogensbestanddelen, afgestemd op de mogelijkheden van de ondernemer, biedt veel meer flexibiliteit. 'Stop bijvoorbeeld een deel in een lijfrentepolis, beleg een deel in box 3 en los een deel af op je hypotheekschuld, zodat je woonlasten straks lager zijn.' Het opgebouwde vermogen kan zo flexibel worden ingezet.

Pensioenopbouw

Ook bij het beleggen zelf volgen veel zelfstandigen de regelingen die ze nog kennen van hun voormalige werkgever. Een voorbeeld zijn de target- of lifecyclefondsen. Dit zijn gespreide beleggingsfondsen die het risico van de portefeuille aanpassen in de loop van de tijd, door bijvoor-

beeld meer te beleggen in obligaties en minder in aandelen. Wernsen verwacht dat dergelijke beleggingen straks mogelijk te weinig opleveren om inkomensdoelstellingen te halen. Wernsen: 'Dat komt omdat ze zijn afgestemd op de zorgplicht van de werkgever, en veel minder op de lange beleggingshorizon van dertigers en veertigers.' Zelf beleggen lijkt een betere optie, en beleggingsstrategieën uit de Verenigde Staten bieden hiervoor inspiratie. Een van de klassiekers is de emmerstrategie (*bucket strategy*, zie kader). Deze flexibele aanpak is in 1985 ontwikkeld door de Amerikaanse financieel planner en onderzoeksprofessor *personal financial planning* aan Texas Tech University Harold Evensky (75). De strategie verdeelt het vermogen van de belegger in verschillende emmertjes. Evensky ontwikkelde het systeem voor het beheer van opgebouwd pensioenvermogen, maar het kan in de praktijk ook voor vermogensopbouw worden gebruikt. Wernsen ziet veel kansen als ondernemers vanuit een financieel doel kijken naar hun beleggingen. 'Juist wie niet langer verplicht belegt bij het pensioenfonds van de werkgever kan andere keuzes maken. Bijvoorbeeld door het nemen van weloverwogen risico's. Het niet behalen van je doelen voor de toekomst is het grootste risico, waar maar weinig zelfstandigen rekening mee houden.' [CS]

'Wanneer je de financiën hebt om een periode van ziekte te overbruggen pas je de wachttijd voor de uitkering aan. Dat scheelt geld'

Emmers maken vermogensopbouw flexibel

De zogenaamde *bucket strategy* verdeelt het vermogen van de ondernemer in verschillende emmertjes. Elke emmer heeft zijn eigen risicoprofiel en beoogd rendement, legt bedenker Harold Evensky uit. De basis, de eerste emmer, is een compartiment van spaargeld in contanten, een buffer waaruit het levensonderhoud voor een vol jaar kan worden betaald. Ook wordt in deze emmer een reservering voor grote aankopen in de nabije toekomst opgenomen, en een financiële buffer voor de eerste periode van arbeidsongeschiktheid. Die beschermt tegen

de beweeglijkheid van de financiële markten op korte termijn. In de tweede emmer wordt het vermogen belegd voor de lange termijn. Alle dividenden en rente worden opnieuw geïnvesteerd. Evensky: 'De strategie met twee emmers zorgt ervoor dat de belegger het vermogen in de tweede emmer niet hoeft aan te spreken in tijden van onzekerheid, zoals dalende beurzen. Dat vergroot de tolerantie van volatiliteit in de portefeuille door beleggers. Ze houden zich beter aan het plan in periodes van grote marktvolatiliteit.'